УДК 364.(477):336.1

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2021-50-106-123>

СОЦІАЛЬНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ТА ФІНАНСОВИЙ АСПЕКТИ

Баранник Л. Б.,
Корягіна Т. В.,
Тараненко В. Є.

Актуальність теми дослідження. Україна, згідно з її Конституцією, є соціальною державою, діяльність якої спрямована на формування умов, що забезпечують гідне життя і вільний розвиток людини. Еволюція такої держави відбувається через реалізацію соціальної функції, зміст якої полягає у забезпеченні гарантій соціального характеру, соціальному захисті, соціальному обслуговуванні, соціальному партнерстві тощо.

Постановка проблеми. З проведенням соціально-економічних реформ в Україні на початку 90-х років ХХ ст. система надання соціальних послуг населенню зазнала серйозних змін. За радянських часів соціальні послуги надавалися в системі соціального забезпечення в стаціонарних державних установах: будинках для престарілих, дитячих будинках, інтернатах (лікарнях) для психоневрологічних хворих і т.п. За своїми цілями та змістом вони були спрямовані на надання допомоги тим категоріям населення, які не були здатні самостійно обслуговувати себе через самотність, сирітство, важку ступінь інвалідності чи хвороби.

Перехід до ринкової системи господарювання, різке збільшення на початку 90-х років кількості громадян, які потребують соціального захисту, змусили державу та інститут місцевого самоврядування, що з'явився в під час реформ, переосмислити роль соціальних послуг в житті людини та організацію їх надання. Стали створюватися мережі державних і муніципальних установ, покликаних надавати спеціалізовану соціальну допомогу, що дозволило сформуванню нову систему соціального обслуговування населення.

Стрімке зростання потреб населення у соціальних послугах, їх вплив на динаміку розвитку суспільства і характер соціальних відносин, змусили й подбати про фінансові джерела надання таких послуг. Однак це питання досі остаточно не вирішено. Ринкова економіка потребує створення багатоканальної системи фінансування заходів соціального захисту населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження соціального обслуговування найчастіше здійснюються у контексті соціальної політики, соціальної роботи або соціальної допомоги. Серед зарубіжних науковців, які досліджують соціальну проблематику, - Т. Е. Демідова, Р. Інелехарт, Е. Е. Мачульська, В. Парето, В. Д. Роїк, Р. Тімпус, Є. І. Холостова, Ш. Ейсебі, Л. Ерхард, Г. Еспінг-Андерсен та багато інших. Серед останніх публікацій вітчизняних авторів слід назвати наукові статті: С. О. Горбунової-Рубан та І. М. Вітковської, які аналізують діяльність громадських організацій як суб'єктів надання соціальних послуг у м. Харкові; К. В. Дубич, присвячені питанням державного управління соціальними послугами; І. В. Мещан, який розглядає соціальне обслуговування як складову системи соціального захисту населення з позицій соціолого-управлінського аспекту й детально висвітлює теоретичні підходи до понять «послуга» та

«соціальна послуга»; Попок А. та Греби Р., які роблять структурно-функціональний аналіз системи соціальних послуг в Україні; Ротар В., яка досліджує сучасні підходи до розуміння змісту категорії «соціальні послуги»; Савчук Л. про реформування системи соціальних послуг в умовах децентралізації та деяких інших. Фінансові аспекти соціального обслуговування висвітлюються поруч з іншими питаннями фінансового забезпечення соціального захисту населення.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Незважаючи на чисельну кількість робіт з питань соціального захисту населення та соціального обслуговування, слід зауважити, що еволюція системи соціального захисту населення, економічні реформи в країні спонукають до подальшого дослідження теоретичних засад і пошуку фінансових джерел соціального обслуговування населення з урахуванням складного фінансового стану економіки країни та реалізацією стратегічного курсу України на євроінтеграцію. Багато питань теоретико-методологічного характеру залишаються відкритими.

Постановка завдання, мети дослідження. Метою статті є висвітлити невирішені проблеми соціального обслуговування в Україні теоретико-методологічного та фінансового характеру, а також представити авторське бачення їх вирішення.

Для досягнення мети у статті поставлені та вирішуються наступні завдання:

- проаналізувати теоретико-методологічні основи соціального обслуговування населення як одного з важливих елементів ССЗН;
- виявити особливості вітчизняної моделі фінансового забезпечення соціального обслуговування;
- визначити перспективи соціального обслуговування в Україні.

Метод або методологія проведення дослідження. При проведенні дослідження використовувалися історичний, аналітико-емпіричний, індуктивно-дедуктивний, порівняльний методи дослідження для встановлення теоретико-методологічних засад соціального обслуговування в Україні, а також при з'ясуванні деяких питань фінансового забезпечення існуючої моделі системи надання соціальних послуг в Україні. Метод експертних оцінок, каузальний (причинно-наслідковий) метод наукових досліджень було задіяно для розуміння стану сучасної системи соціального обслуговування в Україні та визначення напрямків подальших розвідок у цій сфері.

Викладення основного матеріалу. В роботі розглянуто теоретико-методологічні та фінансові аспекти соціального обслуговування, показана його структурно-логічна схема. Встановлено, що в економічній теорії і в практичній діяльності щодо соціального обслуговування існує плутанина базових понять та термінів, насамперед, через те, що в Україні досі немає єдиного нормативно-правового акту, який би чітко визначив усі суперечливі моменти та врегулював правовідносини між державою та громадянами з питань отримання різних видів соціальної допомоги. Стверджується, що поняття «соціальне обслуговування» не слід підміняти поняттям «надання соціальних послуг», воно означає виконання роботи, функцій, пов'язаних із задоволенням чийх-небудь запитів чи потреб, тому за своїм змістом є більш широким поняттям, оскільки передбачає створення умов для розвитку соціального капіталу. Соціальне обслуговування є самостійним елементом системи соціального захисту населення, воно включає надання соціальних послуг. Представлена структурно-логічна схема соціального обслуговування. Показано, що система соціальних послуг в Україні постійно перебуває в процесі оновлення та модернізації відповідно до нових потреб громадян і сучасних світових підходів до соціального обслуговування. Проаналізовано декілька підходів науковців до соціального обслуговування. Стверджується, що останніми роками через війну на Сході країни та необхідність боротьби з коронавірусною інфекцією під час пандемії 2020-2021 рр. відбулося переорієнтування витрат на соціальний захист та соціальне забезпечення на користь соціального обслуговування, а саме – надання соціальних послуг населенню, а також збільшення оплати праці працівників, задіяних у цьому процесі. З'ясовано, що вагомим фактором фінансового забезпечення в умовах реформи децентралізації стали місцеві бюджети та бюджети об'єднаних територіальних громад. У статті наведені параметри надання соціальних послуг ОТГ, які формують загальне уявлення про ресурсний потенціал громад в межах окремих областей і те, наскільки активно вони включились у процес соціального обслуговування своїх жителів. З'ясовано, чому пілотний проєкт «Розвиток соціальних послуг», призначений для розвитку соціального обслуговування ОТГ потерпів невдачу в 2020 р. Вивчено оцінки вітчизняних експертів у сфері соціальних послуг, що дозволило сформулювати уявлення про переваги та недоліки існуючої системи соціальних послуг. Названі можливі шляхи її вдосконалення. В якості особливості фінансового забезпечення соціального захисту населення, у тому числі соціального обслуговування, названо створення багатоканальної системи фінансування. Автори зазначають, що бюджетне фінансування має виділятися на конкурсній основі, а з переможцем слід укладати контракт на надання послуг за рахунок бюджету. Місія держави в цьому питанні полягає у контролі за якістю соціальних послуг, своєчасністю та адресністю їх надання, цільовим та раціональним використанням коштів. Надання соціальних послуг повинно здійснюватися на конкурсній основі.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в теорії та в практичній діяльності в сфері соціального обслуговування. Зазначені недоліки існуючої системи надання соціальних послуг та їх аналіз будуть доцільним джерелом інформації для вироблення шляхів удосконалення вітчизняної моделі фінансового забезпечення надання соціальних послуг в Україні.

Висновки відповідно до статті. Дослідження теоретико-методологічного та фінансового аспектів соціального обслуговування в Україні дає підстави зробити такі висновки. Не дивлячись на прийняття низки нормативно-правових документів, що визначають поняття «соціальні послуги», в економічній теорії та в практичній діяльності щодо використання базових понять та термінів існує плутанина через те, що в Україні досі немає єдиного нормативно-правового акту, який би чітко визначив усі ці моменти та врегулював правовідносини між державою та громадянами з питань отримання різних видів соціальної допомоги. Поняття «соціальне обслуговування» не слід підміняти поняттям «надання соціальних послуг». Соціальне обслуговування означає виконання роботи, функцій, пов'язаних із задоволенням чийх-небудь запитів чи потреб, тому за своїм змістом воно є більш широким поняттям, оскільки передбачає створення умов для розвитку соціального капіталу, а не тільки надання соціальних послуг вразливим категоріям населення або тим громадянам, які опинилися у складній життєвій ситуації. Цим терміном слід позначати один з елементів ССЗН, що займається наданням соціальних послуг.

Система соціальних послуг в Україні постійно перебуває в процесі оновлення та модернізації відповідно до нових потреб громадян і сучасних світових підходів до соціального обслуговування. Ухвалення нової редакції Закону «Про соціальні послуги» та прийняття класифікатора соціальних послуг є важливим кроком на шляху реформування системи соціальних послуг.

Особливістю фінансового забезпечення соціального обслуговування в умовах ринкової економіки є створення багатоканальної системи фінансування. Це означає, що до надання послуг мають бути залучені різні суб'єкти ринку соціальних послуг, а держава повинна здійснювати контроль за їх якістю, цільовим та раціональним використанням коштів, своєчасністю та адресністю їх надання. Місія держави в цій справі – допомагати надавачам послуг фінансово на конкурсній основі.

Існуюча система надання соціальних послуг має низку недоліків. Вона все ще залишається віддаленою від реальних потреб конкретної особи, якій необхідний соціальний захист, тому її поки що неможна вважати ефективною.

Перспективи подальших розвідок мають вестись у поглибленні теоретичних досліджень у таких напрямках:

- більш чіткого визначення економічного та правового змісту категорій та понять в ССЗН;
- розробки Соціального кодексу України;

- вдосконалення вітчизняної моделі фінансового забезпечення ССЗН, у тому числі соціального обслуговування населення, щодо розмежування фінансових повноважень між надавачами соціальних послуг, а також розробки методики оцінювання фінансової ефективності надання соціальних послуг.

Ключові слова: соціальна політика, соціальний захист населення, соціальне обслуговування, соціальна послуга, фінансове забезпечення, методика оцінювання якості послуг.

СОЦИАЛЬНОЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ В СИСТЕМЕ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕНИЯ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ И ФИНАНСОВЫЙ АСПЕКТЫ

**Баранник Л. Б.,
Корягина Т. В.,
Тараненко В. Е.**

Актуальность темы исследования. Украина, согласно ее Конституции, является социальным государством, деятельность которого направлена на формирование условий, обеспечивающих достойную жизнь и свободное развитие человека. Эволюция такого государства происходит через реализацию социальной функции, смысл которой заключается в обеспечении гарантий социального характера, социальной защите, социальном обслуживании, социальном партнерстве и тому подобному.

Постановка проблемы. С проведением социально-экономических реформ в Украине в начале 90-х годов система предоставления социальных услуг населению претерпела серьезные изменения. В советское время социальные услуги предоставлялись в системе социального обеспечения в стационарных учреждениях: домах престарелых, детских домах, интернатах (больницах) для психоневрологических больных и т.п. По своим целям и содержанию они были направлены на оказание помощи тем категориям населения, которые не могли самостоятельно обслуживать себя из-за одиночества, сиротства, тяжелой степени инвалидности или болезни.

Переход к рыночной системе хозяйствования, резкое увеличение в начале 90-х годов количества граждан, нуждающихся в социальной защите, заставили государство и институт местного самоуправления, который появился в ходе реформ, переосмыслить роль социальных услуг в жизни человека и организацию их предоставления. Стали создаваться сети государственных и муниципальных учреждений, призванных оказывать специализированную социальную помощь, что позволило сформировать новую систему социального обслуживания населения.

Стремительный рост потребностей населения в социальных услугах, их влияние на динамику развития общества и характер социальных отношений, заставили позаботиться о финансовых источниках предоставления таких услуг. Однако этот вопрос до сих пор окончательно не решен. Рыночная экономика требует создания многоканальной системы финансирования социальной защиты населения.

Анализ последних исследований и публикаций. Современные исследования социального обслуживания зачастую осуществляется в контексте социальной политики, социальной работы или социальной помощи. Среди зарубежных ученых, исследующих социальную проблематику, - Т. Е. Демидова, Г. Ингелхарт, Е. Е. Мачульская, В. Парето, В. Д. Роик, Р. Титмус, Е. И. Холостова, Ш. Ейсеби, Л. Эрхард, Г. Еспинг-Андерсен и многие другие. Среди последних публикаций отечественных авторов следует назвать научные статьи: С. А. Горбуновой-Рубан и И. М. Витковской, которые анализируют деятельность общественных организаций как субъектов предоставления социальных услуг в г. Харькове; К. В. Дубич, посвященные вопросам государственного управления социальными услугами; И. В. Мещан, который рассматривает социальное обслуживание как составляющую системы социальной защиты населения с позиций социолого-управленческого аспекта и подробно освещает теоретические подходы к понятиям «услуга» и «социальная услуга»; Попок А. и Гребі Г., которые делают структурно-функциональный анализ системы социальных услуг в Украине; Ротарь В., которая исследует современные подходы к пониманию содержания категории «социальные услуги»; Савчук Л. о реформировании системы социальных услуг в условиях децентрализации и некоторых других. Финансовые аспекты социального обслуживания освещаются наряду с другими вопросами финансового обеспечения социальной защиты населения.

Выделение неисследованных частей общей проблемы. Несмотря на большое количество работ по вопросам социальной защиты населения и социального обслуживания, следует заметить, что эволюция системы социальной защиты населения, экономические реформы в стране побуждают к дальнейшему исследованию теоретических основ и поиску финансовых источников социального обслуживания населения с учетом сложного финансового состояния экономики страны и реализацией стратегического курса Украины на евроинтеграцию. Многие вопросы теоретико-методологического характера остаются открытыми.

Постановка задачи, цели исследования. Цель статьи – осветить нерешенные проблемы социального обслуживания в Украине теоретико-методологического и финансового характера, а также представить авторское видение их решения.

Для достижения цели в статье поставлены и решаются следующие задачи:

- проанализировать теоретико-методологические основы социального обслуживания населения как одного из важных элементов системы социальной защиты населения;
- выявить особенности отечественной модели финансового обеспечения социального обслуживания;
- определить перспективы социального обслуживания в Украине.

Метод или методология проведения исследования. При проведении исследования использовались исторический, аналитико-эмпирический, индуктивно-дедуктивный, сравнительный методы исследования для установления теоретико-методологических основ социального обслуживания в Украине, а также при выяснении некоторых вопросов финансового обеспечения существующей модели системы предоставления социальных услуг в Украине. Метод экспертных оценок, каузальный (причинно-следственный) метод научных исследований были задействованы для понимания состояния современной системы социального обслуживания в Украине и определения направлений дальнейших исследований в этой сфере.

Изложение основного материала. В работе рассмотрены теоретико-методологические и финансовые аспекты социального обслуживания, показана его структурно-логическая схема, разработанная авторами. Установлено, что в экономической теории и в практической деятельности по социальному обслуживанию существует путаница в базовых понятиях и терминах, прежде всего, потому что в Украине до сих пор нет единого нормативно-правового акта, который бы четко определил все спорные моменты и урегулировал правоотношения между государством и гражданами по вопросам получения различных видов социальной помощи. Утверждается, что понятие «социальное обслуживание» не следует подменять понятием «предоставление социальных услуг», оно означает выполнение работы, функций, связанных с удовлетворением чьих-либо запросов или потребностей, поэтому по своему содержанию является более широким понятием, поскольку предполагает создание условий для развития социального капитала. Социальное обслуживание является самостоятельным элементом системы социальной защиты населения, оно включает предоставление социальных услуг. Представлена структурно-логическая схема социального обслуживания. Показано, что система социальных услуг в Украине постоянно находится в процессе обновления и модернизации в соответствии с новыми потребностями граждан и современными мировыми подходами к социальному обслуживанию. Проанализировано несколько подходов ученых к социальному обслуживанию. Утверждается, что в последние годы из-за войны на Востоке страны и необходимостью борьбы с коронавирусной инфекцией во время пандемии 2020-2021 гг. произошла переориентация расходов на социальную защиту и социальное обеспечение в пользу социального обслуживания, а именно - предоставление социальных услуг населению, а также увеличение оплаты труда работников, задействованных в этом процессе. Выяснено, что весомым фактором финансового обеспечения в условиях реформы децентрализации стали местные бюджеты и бюджеты объединенных территориальных общин. В статье приведены параметры предоставления социальных услуг ОТО,

которые формируют общее представление о ресурсном потенциале общин в пределах отдельных областей и то, насколько активно они включились в процесс социального обслуживания своих жителей. Выяснено, почему пилотный проект «Развитие социальных услуг», предназначенный для развития социального обслуживания ОТО, потерпел неудачу в 2020 г. Изучены оценки отечественных экспертов в сфере социальных услуг, что позволило сформировать представление о преимуществах и недостатках существующей системы социальных услуг. Названы возможные пути ее совершенствования. В качестве особенности финансового обеспечения социальной защиты населения, в том числе социального обслуживания, названо создание многоканальной системы финансирования. Авторы отмечают, что бюджетное финансирование должно выделяться на конкурсной основе, а с победителем следует заключать контракт на оказание услуг за счет бюджета. Миссия государства в этом вопросе заключается в контроле за качеством социальных услуг, своевременностью и адресностью их предоставления, целевым и рациональным использованием средств. Предоставление социальных услуг должно осуществляться на конкурсной основе.

Область применения результатов. Результаты исследования могут быть использованы в теории и в практической деятельности в сфере социального обслуживания. Указанные недостатки существующей системы предоставления социальных услуг и их анализ будут полезным источником информации для выработки путей совершенствования отечественной модели финансового обеспечения предоставления социальных услуг населению Украины.

Выводы в соответствии со статьей. Исследование теоретико-методологического и финансового аспектов социального обслуживания в Украине дает основания сделать следующие выводы. Несмотря на принятие ряда нормативно-правовых документов, определяющих понятие «социальные услуги», в экономической теории и в практической деятельности по использованию базовых понятий и терминов существует путаница из-за того, что в Украине до сих пор нет единого нормативно-правового акта, который бы четко определил все эти моменты и урегулировал правоотношения между государством и гражданами по вопросам получения различных видов социальной помощи. Понятие «социальное обслуживание» не следует подменять понятием «предоставление социальных услуг». Социальное обслуживание означает выполнение работы, функций, связанных с удовлетворением чьих-либо запросов или потребностей, поэтому по своему содержанию оно является более широким понятием, поскольку предполагает создание условий для развития социального капитала, а не только предоставление социальных услуг уязвимым категориям населения или гражданам, оказавшимся в сложной жизненной ситуации. Этим термином следует обозначать один из элементов системы социальной защиты населения, который занимается предоставлением социальных услуг.

Система социальных услуг в Украине постоянно находится в процессе обновления и модернизации в соответствии с новыми потребностями граждан и современными мировыми подходами к социальному обслуживанию. Принятие новой редакции Закона «О социальных услугах» и классификатора социальных услуг является важным шагом на пути реформирования системы социальных услуг.

Особенностью финансового обеспечения социального обслуживания в условиях рыночной экономики является создание многоканальной системы финансирования. Это означает, что к предоставлению услуг должны быть привлечены различные субъекты рынка социальных услуг, а государство должно осуществлять контроль за их качеством, целевым и рациональным использованием средств, своевременностью и адресностью их предоставления. Миссия государства в этом деле - помочь поставщикам услуг финансово на конкурсной основе.

Существующая система предоставления социальных услуг имеет ряд недостатков. Она все еще остается отдаленной от реальных потребностей конкретного лица, который нуждается в социальной защите, поэтому ее пока нельзя считать эффективной.

Перспективы дальнейших исследований должны вестись в направлении углубления теоретических исследований по следующим направлениям:

- более четкого определения экономического и правового содержания категорий и понятий в ССЗН;
- разработки Социального кодекса Украины;
- совершенствование отечественной модели финансового обеспечения ССЗН, в том числе социального обслуживания населения, по разграничению финансовых полномочий между поставщиками социальных услуг, а также разработки методики оценки финансовой эффективности предоставления социальных услуг.

Ключевые слова: социальная политика, социальная защита населения, социальное обслуживание, социальная услуга, финансовое обеспечение, методика оценки качества услуг.

SOCIAL SERVICE IN THE SYSTEM OF SOCIAL PROTECTION OF THE POPULATION: THEORETICAL, METHODOLOGICAL AND FINANCIAL ASPECTS

Barannyk Liliia,
Koriahina Tetyana,
Taranenko Victoriia

Relevance of research. Ukraine, according to its Constitution, is a social state, whose activities are aimed at creating conditions that ensure a dignified life and free human development. The evolution of such state occurs

through the implementation of a social function, the meaning of which is to provide guarantees of a social nature, social protection, social attending, social partnership and the like.

Formulation of the problem. With the implementation of socio-economic reforms in Ukraine in the early 90s, the system of providing social services to the population has undergone major changes. In Soviet times, social services were provided in the social security system in stationary institutions: nursing homes, orphanages, boarding schools (hospitals) for neuropsychiatric patients, etc. In terms of their goals and content, they were aimed at helping those categories of the population who could not independently serve themselves through loneliness, orphanhood, severe disability or illness.

The transition to a market economic system, a sharp increase in the number of citizens in need of social protection in the early 90s, forced the state and the institution of local self-government, which appeared during the reforms, to rethink the role of social services in human life and the organization of their provision. Networks of state and municipal institutions began to be created, designed to provide specialized social assistance, which made it possible to form a new system of social attending for the population.

The rapid growth of the population's needs for social services, their impact on the dynamics of the development of society and the nature of social relations, forced to take care of the financial sources for the provision of such services. However, this issue has not yet been finally resolved. The market economy requires the creation of a multi-channel system for financing of social protection of the population.

Analysis of recent research and publications. Modern research on social attending are often carried out in the context of social policy, social work, or social assistance. Among foreign scientists studying social issues are T. E. Demidova, G. Inglehart, E. E. Machulskaya, V. Pareto, V. D. Roick, R. Titmus, E. I. Kholostova, S. Eisebi, L. Erhard, G. Esping-Andersen and many others. Among the latest publications of domestic authors, scientific articles should be named: S. A. Gorbunova-Ruban and I. M. Vitkovskaya, who analyze the activities of public organizations as subjects of the provision of social services in the city of Kharkov. K. Dubich research is dedicated to the issues of state management of social services; I. V. Meschan considers social services as a component of the system of social protection of the population from the standpoint of the sociological and managerial aspect and covers in detail the theoretical approaches to the concepts of «service» and «social service»; Popok A. and Greby G. make a structural and functional analysis of the system of social services in Ukraine; Rotar V. explores modern approaches to understanding the content of the category «social services»; Savchuk L. analyzes the reforming of the system of social services in the context of decentralization and some others. The financial aspects of social services are highlighted along with other issues of financial provision of social protection of the population.

Unexplored parts of the general problem. Despite the number of works on social protection and social attending, it should be noted that the evolution of social protection, economic reforms in the country encourage further study of theoretical foundations and search for financial sources of social services, taking into account the difficult financial situation of the economy and implementation strategic course of Ukraine for European integration. Many questions of theoretical and methodological nature remain open.

Problem statement, research objectives. The purpose of the article is to highlight the unsolved problems of social attending in Ukraine of a theoretical, methodological and financial nature, as well as to present the author's vision of their solution.

To achieve the goal, the article sets and solves the following tasks:

- to analyze the theoretical and methodological foundations of social attending (services) for the population as one of the important elements of the social security system;
- to identify the features of the domestic model of financial provision of social attending;
- to determine the prospects for social attending in Ukraine.

Method and methodology of the study. During the study, historical, analytical-empirical, inductive-deductive, comparative research methods were used to establish the theoretical and methodological foundations of social services in Ukraine, as well as to clarify some issues of financial support of the existing model of the system of social services in Ukraine. The method of expert assessments, the causal (cause-and-effect) method of scientific research were used for understanding of the state of the modern system of social services in Ukraine and to determine the directions for further research in this area.

The results of study. The paper examines the theoretical, methodological and financial aspects of social attending, shows its structural and logical scheme, developed by the authors. It has been established that in economic theory and in practice concerning social attending there is confusion in basic concepts and terms. It is, first, because in Ukraine there is still no single normative legal act that would clearly define all controversial issues and regulate legal relations between the state and citizens on the issues of receiving various types of social assistance. It is argued that the concept of «social attending» should not be replaced by the concept of «provision of social services». It means the performance of work, functions related to the satisfaction of someone's requests or needs, so in its content is a broader concept, as it involves the creation of conditions for the development of social capital. Social attending is an independent element of the system of social protection of the population; it includes the provision of social services. The structural and logical scheme of social services is presented. It is shown that the system of social services in Ukraine is constantly in the process of modernization in accordance with the new needs of citizens and modern world approaches to social attending. Several approaches of scientists to social attending are analyzed. It is argued that in recent years, due to the war in the East of the country and

the need to fight coronavirus infection during the 2020-2021 pandemic. There was a reorientation of spending on social protection and social security in favor of social attending, namely, the provision of social services to the population, as well as an increase in the remuneration of workers involved in this process. It was found that local budgets and the budgets of the united territorial communities became a significant factor in financial support in the context of the decentralization reform. The article presents the parameters of the provision of social services by united territorial communities (UTC). It forms a general idea of the resource potential of UTC within certain regions and how actively they are involved in the process of social services to their residents. It is found out why the pilot project «Development of social services», intended for the development of social services of the UTC, failed in 2020. The assessments of domestic experts in the field of social attending were studied, which made it possible to form an idea of the advantages and disadvantages of the existing system of social services. Possible ways of its improvement are outlined. The creation of a multichannel financing system is named as a feature of financial support for social protection of the population, including social services. The authors note that budget funding should be allocated on a competitive basis, and a contract should be concluded with the winner for the provision of services at the expense of the budget. The mission of the state in this matter is to control the quality of social services, the timeliness and targeting of their provision, the targeted and rational use of funds. The provision of social services should be carried out on a competitive basis.

The field of results application. The research results can be used in theory and practice in the field of social services. The indicated shortcomings of the existing system for the provision of social services and their analysis will be a useful source of information for developing ways to improve the domestic model of financial support for the provision of social services to the population of Ukraine.

Conclusions. The study of the theoretical, methodological and financial aspects of social attending in Ukraine gives grounds to draw the following conclusions. Despite the adoption of a number of regulatory documents defining the concept of «social services», there is confusion in economic theory and in practice on the use of basic concepts and terms. It is because Ukraine still does not have a single regulatory legal act that would clearly define all these points and regulate the legal relationship between the state and citizens regarding the receipt of various types of social assistance. The concept of «social services» should not be replaced by the concept of «provision of social services». Social attending means the performance of work, functions related to the satisfaction of someone's needs or needs. Therefore, in its content, it is a broader concept, since it implies the creation of conditions for the development of social capital, and not only the provision of social services to vulnerable categories of the population or citizens who find themselves in a difficult life situation. This term should designate one of the elements of the social protection system of the population, which is engaged in the provision of social services.

The system of social services in Ukraine is constantly in the process of renewal and modernization in accordance with the new needs of citizens and modern world approaches to social services. The adoption of the new edition of the Law «On social services» and the classifier of social services is an important step towards reforming the system of social services.

A feature of the financial provision of social attending in a market economy is the creation of a multichannel financing system. It means that various subjects of the social services market should be involved in the provision of services, and the state should exercise control over their quality, targeted and rational use of funds, timeliness and targeting of their provision. The mission of the state in this matter is to help service providers financially on a competitive basis.

The existing system for the provision of social services has a number of shortcomings. It still remains distant from the real needs of a specific person who needs social protection, so it cannot yet be considered effective.

Prospects for further research should be conducted in the direction of deepening theoretical research in the following areas:

- A clearer definition of the economic and legal content of categories and concepts in the social security system;
- Development of the Social Code of Ukraine;
- Improvement of the domestic model of financial support for the in the social security system, including social attending for the population, for the delineation of financial powers between providers of social services, as well as the development of a methodology for assessing the financial efficiency of the provision of social services.

Key words: social policy, social protection of the population, social attending, social services, social support, financial providing, methodology for assessing the quality of services.

JEL Classification: B55, H32, H55

Актуальність теми дослідження. Україна, згідно з її Конституцією, є соціальною державою, діяльність якої спрямована на формування умов, що забезпечують гідне життя і вільний розвиток людини. Еволюція такої держави відбувається через реалізацію соціальної функції, зміст якої полягає у забезпеченні соціальних гарантій, соціальному захисті, соціальному обслуговуванні, соціальному партнерстві тощо.

Постановка проблеми. З проведенням соціально-економічних реформ в Україні на початку 90-х років ХХ ст. система надання соціальних послуг населенню зазнала серйозних змін. За радянських часів соціальні послуги надавалися в системі соціального забезпечення в стаціонарних державних установах: будинках для престарілих, дитячих будинках, інтернатах (лікарнях) для психоневрологічних хворих і т.п. За своїми цілями та змістом вони були спрямовані на надання допомоги тим категоріям населення, які не були здатні самостійно обслуговувати себе через самотність, сирітство, важку ступінь інвалідності чи хвороби.

Перехід до ринкової системи господарювання, різке збільшення на початку 90-х років кількості громадян, які потребують соціального захисту, змусили державу та інститут місцевого самоврядування, що з'явився в під час реформ, переосмислити роль соціальних послуг в житті людини та організацію їх надання. Стали створюватися мережі державних і муніципальних установ, покликаних надавати спеціалізовану соціальну допомогу, що дозволило сформувати нову систему соціального обслуговування населення.

Стрімке зростання потреб населення у соціальних послугах, їх вплив на динаміку розвитку суспільства і характер соціальних відносин, змусили й подбати про фінансові джерела надання таких послуг. Однак це питання досі остаточно не вирішено. Ринкова економіка потребує створення багатоканальної системи фінансування заходів соціального захисту населення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розвиток питань соціальної теорії відбувався паралельно з розвитком уявлень людей про гуманізм та справедливість. Питання соціальної держави, виконання нею своїх функцій, у тому числі соціальної, досліджували вчені та практики різних часів і народів. Ще стародавні грецькі мислителі називали в якості основного завдання держави турботу про її громадян. За твердженням Платона, будь-яка влада «має на увазі благо не когось іншого, як тих, хто їй підвладний» [2, с. 206]; Аристотель вважав, що в основі створення держави має бути не просто його існування, а щасливе життя в її межах: «держава - союз з метою надання допомоги», а «найкращим державним устроєм слід визнати такий, що дає можливість будь-якій людині благоденствувати та щасливо жити» [3, с. 231]. Засновник концепції соціальної держави – німецький вчений Лоренц фон Штейн (1815–1890) переніс дослідження соціального питання в площину практичної державної політики. Учений стверджував, що будь-яка монархія стане надалі порожній тінню, перетвориться на деспотію або загине в республіці, якщо не знайде в собі моральної мужності стати монархією соціальних реформ. Тим самим Л. фон Штейн заклав основи теорії соціальної монархії, яка згодом трансформувалася в теорію соціальної держави [4]. Різні аспекти діяльності соціальної держави викладені також у трудах Ю. Оффнера, Ф. Науманна, А. Вагнера.

У сучасних умовах багато питань соціального характеру потребують певного переосмислення і розвитку. Особливий інтерес учених в останні роки викликає функція держави з надання соціальних послуг населенню (соціального обслуговування). Поняття «система соціальних послуг» в сучасній науці методологічно визначена в теорії дії американського вченого-соціолога Т. Парсонса [5]. Сфера соціальних послуг у теорії дії Т. Парсонса є частиною системи дій (діяльності) в рамках соціального обслуговування людей.

Сучасні дослідження соціального обслуговування найчастіше здійснюються у контексті соціальної політики, соціальної роботи або соціальної допомоги. Серед зарубіжних науковців, які досліджують соціальну проблематику, – Т. Е. Демідова, Р. Інглехарт, Е. Е. Мачульська, В. Парето, В. Д. Роік, Р. Тітмус, Є. І. Холостова, Ш. Ейсебі, Л. Ерхард, Г. Еспінг-Андерсен та багато інших.

Тема соціального захисту, в тому числі соціального обслуговування населення, привертає увагу юристів, соціологів, економістів, психологів [6-8]. Серед останніх публікацій вітчизняних авторів слід назвати наукові статті: С. О. Горбунової-Рубан та І. М. Вітковської, які аналізують діяльність громадських організацій як суб'єктів надання соціальних послуг у м. Харкові [9]; К. В. Дубич, присвячені питанням державного управління соціальними послугами [10; 11]; І. В. Мещан, який розглядає соціальне обслуговування як складову системи соціального захисту населення з позицій соціолого-управлінського аспекту й детально висвітлює теоретичні підходи до понять «послуга» та «соціальна послуга» [12]; Попок А. та Греби Р., які роблять структурно-функціональний аналіз системи соціальних послуг в Україні [13]; Ротар В., яка досліджує сучасні підходи до розуміння змісту категорії «соціальні послуги» [14]; Савчук Л. про реформування системи соціальних послуг в умовах децентралізації [15] та деяких інших. Фінансові аспекти соціального обслуговування висвітлюються поруч з іншими питаннями фінансового забезпечення соціального захисту населення [16-18].

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Незважаючи на чисельну кількість робіт з питань соціального захисту населення та соціального обслуговування, слід зауважити, що еволюція системи соціального захисту населення (далі – ССЗН), економічні реформи в країні спонукають до подальшого дослідження теоретичних засад і пошуку фінансових джерел соціального обслуговування населення з урахуванням складного фінансового стану економіки країни та реалізацією стратегічного курсу України на євроінтеграцію.

Постановка завдання, мети дослідження. *Мета дослідження* – висвітлити невирішені проблеми соціального обслуговування в Україні теоретико-методологічного та фінансового характеру, а також авторське бачення їх вирішення.

Для досягнення мети у статті поставлені та вирішуються наступні завдання:

- проаналізувати теоретико-методологічні основи соціального обслуговування населення як одного з важливих елементів ССЗН;
- виявити особливості вітчизняної моделі фінансового забезпечення соціального обслуговування;
- визначити перспективи соціального обслуговування в Україні.

Метод або методологія проведення дослідження.

При проведенні дослідження використовувалися історичний, аналітико-емпіричний, індуктивно-дедуктивний, порівняльний методи дослідження для встановлення теоретико-методологічних засад соціального обслуговування в Україні, а також при з'ясуванні деяких питань фінансового забезпечення існуючої моделі системи надання соціальних послуг в Україні. Метод експертних оцінок, каузальний

(причинно-наслідковий) метод наукових досліджень було задіяно для розуміння стану сучасної системи соціального обслуговування в Україні та визначення напрямків подальших розвідок у цій сфері.

Викладення основного матеріалу. Теоретико-методологічні основи соціального обслуговування населення як складової ССЗН.

Соціальне обслуговування зазвичай сприймається як надання соціальними службами різних послуг і допомоги слабо захищеним верствам населення чи особі, що потрапила у складну життєву ситуацію. У вітчизняному законодавстві визначення соціального обслуговування надано у першій редакції Закону України «Про соціальні послуги»: «Соціальне обслуговування – система соціальних заходів, яка передбачає сприяння, підтримку і послуги, що надають соціальні служби окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності» [19]. А вже в другій його редакції це визначення замінили словосполученням «надання соціальних послуг» [20]. Вочевидь, відбувається орієнтування на англomовну практику, де термін «social service», що перекладається як «соціальна послуга», використовується також для позначення і «соціального обслуговування». Між іншим, українська мова є лексично багатою, в ній достатньо слів для тлумачення та розмежування понять. На нашу думку, термін «соціальне обслуговування» має право на існування, оскільки передбачає роботу, функції, пов'язані з задоволенням чітких-небудь запитів чи потреб. Соціальне обслуговування є більш широким поняттям. Воно передбачає створення умов для розвитку соціального капіталу, а не тільки надання соціальних послуг вразливим категоріям населення або тим громадянам, які опинилися у складній життєвій ситуації. Наше концептуальне бачення соціального обслуговування представлено у структурно-логічній схемі (див. рис.1).

Згідно згаданого Закону у новій редакції, соціальними послугами є «дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб/сімей, які в них перебувають» [20]. Порівняємо з визначенням соціальних послуг у першій редакції Закону: «соціальні послуги - комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем» [19]. На нашу думку, останнє визначення є більш зрозумілим і логічно виваженим. Минулого року в Україні прийнято класифікатор соціальних послуг [21] та постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 р. № 587 затверджено «Порядок організації надання соціальних послуг» [22].

Рисунок 1. Структурно-логічна схема соціального обслуговування

Джерело: складено авторами

Як видно, законодавець відійшов від того, щоб тлумачити надання допомоги як соціальну послугу. Разом з тим, виникають питання: а чому не віднести державну соціальну допомогу до соціальної послуги, за яким принципом розмежовують соціальну послугу і соціальну допомогу (!) Адже сутність соціальної допомоги

полягає у матеріальній підтримці громадян, які через незалежні від них обставини опинились в скрутному становищі. Багато науковців і навіть працівників установ ССЗН ототожнюють соціальну допомогу з соціальною послугою. А де сказано, що грошова допомога не є послугою держави і що власне входить до понять «допомога» або «підтримка»? Міністерство соціальної політики України у 2020 р. затвердило методику обчислення середньомісячного сукупного доходу сім'ї для надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів, а застосовується вона, насамперед, для визначення права особи на отримання державної допомоги. Отже, в теорії й на практиці існує плутанина, а все через те, що в Україні досі немає єдиного нормативно-правового акту, який зафіксував би ці моменти та врегулював правовідносини між державою та громадянами з питання можливості отримання соціальної допомоги.

Щоправда, є низка спеціальних законів щодо державної соціальної допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, особам, які не мають права на пенсію, та деякі інші [23-27].

Багато хто вважає, що соціальне обслуговування – це є соціальна робота, а соціальна послуга є одним з видів цієї роботи [12, с. 73]. Отже, висновок напрошується такий, що необхідно прийняти соціальний кодекс і чітко розмежувати та визначити всі види соціального захисту та їх надавачів та отримувачів. Слід визнати вірним, або таким, що відповідає нашим уявленням, підхід І. В. Мещана, який стверджує: «Сутність соціального обслуговування можна виразити в моделі, зміст якої у використанні патерналістської ідеології по відношенню до соціально незахищених груп населення та в диференційованому впливі на динамічних, адаптованих до ринку людей, що ведуть активний спосіб життя. Така модель забезпечує необхідну для суспільства дуально-цільову орієнтацію і дозволяє укріплювати соціальну стабільність та рівновагу» [12, с. 73-74].

Другий важливий момент, - хто може отримувати соціальну послугу. До таких діючий закон відносить осіб/сім'ї, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах [20]. Це йде всупереч з пунктом 14 частини 1 Європейської соціальної Хартії (переглянутої), де сказано, що «кожен має право на соціальне обслуговування» [28]. Тож виникає риторичне питання: «Як бути?». Справді, хіба дезінфекцію громадського транспорту під час пандемії, або соціальну рекламу, або будівництво пандусів неможна вважати соціальною послугою? Отже, багато питань теоретико-методологічного характеру залишаються відкритими.

У міжнародному праві до ситуацій, що об'єктивно порушують нормальну життєдіяльність, як правило, відносяться інвалідність, хвороба, малозабезпеченість, сирітство, безробіття, немічність у старості і т.п., які людина не може самостійно подолати. Але є багато випадків, коли слід спрацювати на попередження соціального ризику, а це торкається всіх громадян. Тому абсолютно правильно, що законодавцем в розділі III Закону № 2671 надані роз'яснення щодо класифікації, типів соціальних послуг і порядку їх надання, а також прийнято окремо документ про такий порядок.

Основною метою соціального обслуговування є забезпечення населення (!) доступними соціальними послугами належної якості, що дозволяють підтримувати рівень добробуту, створюють сприятливі умови для розвитку людського капіталу, бережуть або змінюють на краще соціальне положення індивіда, населення та його верств, соціальних, соціально-демографічних, соціально-професійних груп та соціальних спільнот.

Фінансове забезпечення соціального обслуговування. Питома вага коштів на соціальний захист та соціальне забезпечення в зведеному бюджеті України та у відсотках до ВВП за останні одинадцять років скоротились (табл. 1), однак загалом фінансування залишається чималим.

Таблиця 1. Питома вага видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення у видатках Зведеного бюджету України та до ВВП в Україні в 2010-2020 рр.

Період	Обсяг видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення, млн грн	Частка видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення у видатках Зведеного бюджету, %	Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення до ВВП, %
2010	104534,9	27,7	9,3
2011	105434,8	25,3	7,8
2012	12306,9	25,4	8,6
2013	145060,6	28,7	9,5
2014	138004,7	26,4	8,7
2015	176339,8	25,9	8,9
2016	258326,1	30,9	10,8
2017	285761,7	27,0	9,6
2018	309363,6	24,7	8,7
2019	321786,7	23,4	8,1
2020	346 720,6	21,7	8,3

Джерело: [29]

Через війну на Сході країни, пандемію коронавірусу (COVID-19) 2020-2021 рр. відбулось переорієнтування коштів на соціальні цілі. Наприклад, у 2020 р. прийнято низку рішень Уряду щодо встановлення доплат медичним та іншим працівникам, які безпосередньо зайняті на роботах з надання медичних послуг хворим на коронавірусну хворобу, встановлено додаткові доплати у розмірі до 200 %

посадового окладу (з підвищеннями) з урахуванням обов'язкових доплат, надбавок пропорційно відпрацьованому часу [30]; додаткових до встановлених законодавством доплат до заробітної плати працівникам сфери соціального захисту населення, які безпосередньо надають соціальні послуги за місцем проживання (перебування отримувача соціальних послуг (вдома) [31]; доплат працівникам надавачів соціальних послуг державного / комунального сектору, які безпосередньо надають соціальні послуги за місцем проживання (перебування їх отримувачів вдома), у граничному розмірі до 100% заробітної плати [32]. А Мінсоцполітики в 2020 р. отримало з державного бюджету 293,40 млрд грн, що більше на 65,4%, ніж у 2019 р.

Соціальне обслуговування охоплює широке коло діяльності соціального характеру різних надавачів, тому його фінансове забезпечення є багатоваріантним, що дослідити в межах однієї статті досить складно. Розглянемо лише, як відбувається фінансування соціальних послуг. Згідно з статтею 27 Закону України «Про соціальні послуги» [20], «фінансування надання соціальних послуг здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, спеціальних фондів, коштів підприємств, установ та організацій, плати за соціальні послуги, коштів благодійної допомоги (пожертвувань) та інших джерел, не заборонених законом». Оплату соціальних послуг, регулює стаття 28 даного Закону. Визначення вартості соціальних послуг здійснюються відповідно до Методичних рекомендацій Мінсоцполітики [33], що передбачають як калькуляцію собівартості послуги, так і визначення витрат методом фактичних витрат («згори-донизу»). Інакше кажучи, фінансовий механізм надання соціальних послуг у нашій країні у правовому полі загалом оформлено.

У зв'язку з реформою децентралізації, великий перелік соціальних послуг надається на місцях за рахунок місцевих бюджетів. У такий спосіб набагато легше організувати збір коштів і проконтролювати їх цільове використання. Процес соціального обслуговування громадян значно активізувався після створення об'єднаних територіальних громад (далі – ОТГ). Децентралізація дає можливість громадам розподіляти бюджет відповідно до потреб мешканців. Однак проаналізувати тенденцію розвитку соціальних послуг в ОТГ за останні три роки фактично неможливо, оскільки цей процес нещодавно розпочався і зведеної по країні статистики поки що немає. Скориставшись даними сайту Децентралізація [34], розглянемо основні показники надання соціальних послуг в ОТГ України у 2020 р. (таблиця 2). Наведені в табл. 2 параметри дають можливість сформулювати загальне уявлення про ресурсний потенціал громад в межах окремих областей і те, наскільки активно вони включились у процес соціального обслуговування своїх жителів. Слід зазначити, що в 2020 р. багато ОТГ здійснювали соціальне обслуговування на дому через пандемію коронавірусу COVID-19 на безоплатній основі.

Останнім часом спостерігається зростаюча увага держави до розвитку соціального обслуговування в нашій країні. У 2020 р. уряд запровадив пілотний проєкт «Розвиток соціальних послуг» [35] і затвердив Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для його реалізації.

Він став важливою ініціативою, як для впровадження Закону України «Про соціальні послуги», так і у контексті реформи системи інституційного догляду та виховання дітей [35]. У рамках проєкту держава підтримувала розвиток таких соціальних послуг: денний догляд для дітей з інвалідністю та осіб з інвалідністю; супровід під час інклюзивного навчання; соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці; тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю; підтримане проживання.

Обсяг фінансування проєкту з Державного бюджету України у 2020 р. становив 100 млн грн, а кожна громада, яка мала взяти участь у проєкті, отримала б від держави до 2 млн гривень на рік. Однак коштами з державного бюджету, передбаченими на цей проєкт, у 2020 р. не змогла скористатися жодна громада через недостатній розвиток соціальної інфраструктури. Міністерство соціальної політики України, проаналізувавши ситуацію, спростило умови участі у пілотному проєкті. Тепер на державну допомогу може претендувати кожна ОТГ, в якій працює хоча б один фахівець з соціальної роботи. Також передбачається можливість участі у проєкті надавачів соціальних послуг державного, комунального та недержавного секторів [36].

Разом з тим, багато невирішених питань у організаційно-правовій сфері надання соціальних послуг приводять до нераціонального використання бюджетних коштів на цілі соціального обслуговування. Про це говорить співробітник Міністерства соціальної політики України Ю. Кривобок: «У зв'язку з тим, що формування мережі соціальних служб, закладів та установ відбуваються централізовано, якість та обсяг соціальних послуг орієнтовані переважно на фінансові можливості бюджету, а не на потреби населення. Отримувачі послуг та їх представники не залучаються до планування, оцінювання та контролю за якістю наданих послуг. Наразі не застосовуються методики проведення оцінки потреби у послугах як на рівні територіальної одиниці, так і на рівні закладу; недостатньою мірою здійснюється робота щодо соціального інспектування, виявлення реальних потреб і надання допомоги соціально вразливим родинам. Крім того, недолік сучасної системи соціальних послуг є те, що у ній відсутній комплексний підхід до надання всебічної допомоги конкретній людині з урахуванням інтеграції всіх необхідних видів соціальної допомоги та послуг, які б сприяли виведенню людини зі стану бідності, подоланню складних життєвих обставин, запобіганню, зменшенню та усуненню соціальних проблем. Таким чином, існуюча система надання соціальних послуг залишається віддаленою від реальних потреб конкретної особи, якій необхідний соціальний захист, тому її неможна вважати ефективною» [37]. На її думку, система управління якістю соціальних послуг «потребує розробки та удосконалення на державному, місцевому рівні та на рівні соціальних служб» [37].

Таблиця 2. Надання соціальних послуг в об'єднаних територіальних громадах України у 2020 році [33]

Область	Кількість ОТГ	Здійснення в ОТГ прийому документів для призначення усіх видів соціальної підтримки		Створення віддалених робочих місць Пенсійним фондом для послуг у сфері пенсійного забезпечення (кількість ОТГ)*	Показники розвитку соціальних послуг						Виконання повноважень з контролю за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення**		Захист прав дітей у виконавчих органах міських, сільських, селищних рад ОТГ	
		К-ть осіб, які виконують функції	К-ть старост, які виконують функції		К-ть спеціалістів у штатному розписі виконавчих ОТГ, до повноважень яких належить роботи, надання соціальних послуг	К-ть фахівців із соціальної роботи у штаті ком-х закладів, що надають соціальні послуги	К-ть комунальних установ, що надають соціальні послуги, заснованими яких є ОТГ	К-ть ОТГ, в яких соціальні послуги надають інші комунальні установи (районні/міські), за укладеними угодами	К-ть ОТГ, що прийняли рішення про створення посади інспектора праці чи посади інспектора праці на існуючу посаду	К-ть інспекторів праці ОТГ	Створено служб у справах дітей		К-ть посадових осіб, на яких покладено відповідні повноваження (у разі не створення Служб)	
Вінницька	42	0	37	27	37	47	14	32	23	20	11	54		
Волинська	51	107	85	27	55	400	19	31	28	28	3	32		
Дніпропетровська	62	169	67	48	124	115	11	71	29	20	25	38		
Донецька	11	66	37	4	40	43	6	10	10	16	9	2		
Житомирська	55	228	257	44	200	234	44	14	16	14	16	40		
Закарпатська	6	7	9	3	0	16	3	3	5	5	3	4		
Запорізька	48	118	50	36	90	89	28	26	25	24	8	32		
Івано-Франківська	32	82	65	27	37	10	18	8	13	8	8	20		
Київська	22	127	87	26	41	29	8	15	12	12	6	11		
Кіровоградська	21	29	22	11	32	28	11	13	4	4	9	11		
Луганська	17	41	37	13	8	200	8	5	7	7	5	5		
Львівська	40	49	58	36	33	24	12	28	38	42	4	20		
Миколаївська	41	13	13	24	103	178	6	36	7	5	2	10		
Одеська	32	34	56	17	41	14	4	29	11	12	5	39		
Полтавська	47	93	89	22	30	47	15	47	22	14	4	13		
Рівненська	36	91	53	16	40	32	13	19	10	12	4	12		
Сумська	36	197	59	33	46	50	18	21	19	18	16	15		
Тернопільська	49	156	200	31	56	130	10	54	5	5	1	23		
Харківська	19	81	70	10	173	236	12	12	5	5	14	2		
Херсонська	31	72	51	24	28	124	14	13	18	6	6	24		
Хмельницька	47	85	198	35	155	43	15	23	25	28	0	3		
Черкаська	57	69	143	22	49	31	8	52	17	8	13	24		
Чернівецька	35	102	64	28	58	8	9	32	23	3	3	20		
Чернігівська	45	30	16	19	32	109	25	27	27	9	22	18		
Всього	882	2136	1823	583	1508	2237	331	621	399	325	197	472		

Камінник І. С. із Бюро соціальних та політичних розробок Координаційно-експертної ради з питань соціальної політики НДІ ПЗН МСП НАНУ справедливо зазначає, що «існуюча модель передбачає фінансування закладів соціального захисту, які в той чи іншій мірі надають соціальні послуги. Тому основна частина коштів до 90% приходяться на комунальні витрати та заробітну плату працівників закладу. За основу при розрахунку обсягів фінансування приймаються видатки попереднього періоду. Фінансування закладів і установ здійснюється в межах бюджетних призначень відповідно до затвердженого кошторису та плану асигнувань відповідно до Постанови Кабінету міністрів України від 28 лютого 2002 року № 228 «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ» [38].

На нашу думку, відмічені недоліки існуючої системи надання соціальних послуг названі справедливо і потребують скорішого усунення. Варто підтримати думку експертів, які вважають, що «в рамках державної стратегії переходу від утримання закладів соціального обслуговування до фінансування соціальних послуг та з метою забезпечення якості соціальних послуг потрібно створити механізми залучення до надання соціальних послуг широкого кола зацікавлених осіб. Зокрема, створити можливості для надання безкоштовних послуг за рахунок фінансування з бюджету навіть для приватних установ. Бюджетне фінансування має виділятися на конкурсній основі, а з переможцем слід укласти контракт на надання послуг за рахунок бюджету. Вирішення проблеми фінансового забезпечення закладів соціального обслуговування можна досягти шляхом залучення альтернативних (недержавних) джерел фінансування, а також запровадження для закладів стимулів ефективного використання бюджетних і власних коштів. Одним із таких стимулів може стати формальний підхід до розподілу коштів з обласного бюджету...» [39, с. 25-26].

Висновки. Дослідження теоретико-методологічного та фінансового аспектів соціального обслуговування в Україні дає підстави зробити такі висновки. Не дивлячись на прийняття низки нормативно-правових документів, що визначають поняття «соціальні послуги», в економічній теорії і в практичній діяльності існує плутанина понять та термінів через те, що в Україні досі немає єдиного нормативно-правового акту, який би чітко визначив усі ці моменти та врегулював правовідносини між державою та громадянами з питань отримання різних видів соціальної допомоги. Поняття «соціальне обслуговування» не слід підмінити поняттям «надання соціальних послуг». Соціальне обслуговування означає виконання роботи, функцій, пов'язаних із задоволенням чітких-небудь запитів чи потреб, тому за своїм змістом воно є більш широким поняттям, оскільки передбачає створення умов для розвитку соціального капіталу, а не тільки надання соціальних послуг вразливим категоріям населення або тим громадянам, які опинилися у складній життєвій ситуації. Цим терміном слід позначати один з елементів ССЗН, що займається наданням соціальних послуг.

Система соціальних послуг в Україні постійно перебуває в процесі оновлення та модернізації відповідно до нових потреб громадян і сучасних світових підходів до соціального обслуговування. Ухвалення нової редакції Закону «Про соціальні послуги» та прийняття класифікатора соціальних послуг є важливим кроком на шляху реформування системи соціальних послуг.

Особливістю фінансового забезпечення соціального обслуговування в умовах ринкової економіки є створення багатоканальної системи фінансування. Це означає, що до надання послуг мають бути залучені різні суб'єкти ринку соціальних послуг, а держава повинна здійснювати контроль за їх якістю, цільовим та раціональним використанням коштів, своєчасністю та адресністю їх надання. Місія держави в цій справі – допомагати надавачам послуг фінансово на конкурсній основі.

Існуюча система надання соціальних послуг має низку недоліків. Вона все ще залишається віддаленою від реальних потреб конкретної особи, якій необхідний соціальний захист, тому її поки що неможна вважати ефективною.

Перспективи подальших розвідок мають вестись у поглибленні теоретичних досліджень у таких напрямках:

- більш чіткого визначення економічного та правового змісту категорій та понять в ССЗН;
- розробки Соціального кодексу України;
- вдосконалення вітчизняної моделі фінансового забезпечення ССЗН, у тому числі соціального обслуговування населення, щодо розмежування фінансових повноважень між надавачами соціальних послуг, а також розробки методики оцінювання фінансової ефективності надання соціальних послуг.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. Редакція від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Платон. Государство. М.: Академический проект, 2015. 398 с.
3. Аристотель. Политика. Пер. С. А. Жебелёв; под общей ред. А. И. Доватура. М.: Издательство Юрайт, 2019. 297 с. URL: <https://urait.ru/bcode/441529> (дата обращения: 22.07.2021).
4. Кочеткова Л.Н. Теория социального государства Лоренца фон Штейна. Философия и общество. 2008. № 3 (51). С. 69-79. URL: <https://www.socionauki.ru/journal/articles/130203/>
5. Parsons T. The Theory of Human Behavior in its Individual and Social Aspects. The American Sociologist. Vol.27. no.4. Winter 1996. pp. 13-23. URL: <https://www.jstor.org/stable/27698796>
6. Белевцова Я. С. Механізм підвищення якості соціальних послуг на рівні місцевих органів влади: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 «Механізми державного управління». Харків, 2011. 20 с.

7. Литвиненко В. М. Соціальні послуги у сфері соціального захисту населення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. Харків, 2012. 20 с.
8. Малофеев, И. В. Услуги в системе социального обслуживания населения в условиях модернизации социальной сферы. Автореф. дис. на соискание науч. степени д-ра социол. наук. М., 2012. 49 с.
9. Горбунова-Рубан С. О., Вітковська І. М. Система надання соціальних послуг: сучасний стан. URL: <https://periodicals.karazin.ua/socioprostir/article/view/15680>
10. Дубич К. В. Сучасна система надання соціальних послуг в Україні. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=821>
11. Дубич К. В. Державне управління соціальними послугами: термінологічний аналіз. Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток». 2015. №3. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268616829.pdf>
12. Мещан І. В. Соціальне обслуговування як складова соціального захисту населення: соціолого-управлінський аспект. Грани. 2015. № 8 (124). С. 71-76. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268616829.pdf>
13. Попок А., Гребя Р. Система соціальних послуг в Україні: структурно-функціональний вимір. URL: http://lvivacademy.com/vidavnytstvo_1/visnyk16/fail/Popok,Greba.pdf
14. Ротар В. Сучасні підходи щодо розуміння змісту категорії «соціальні послуги». Актуальні проблеми державного управління. 2013. Вип. 4. С. 116–119. file:///C:/Users/ASUS/Downloads/apdyo_2013_4_35%20(1).pdf
15. Савчук Л. Реформування системи надання соціальних послуг в Україні в рамках децентралізації влади. Актуальні проблеми державного управління. 2019. Том 2, № 7. С. 78–80.
16. Новікова О. Ф., Логачова Л. М. Особливості фінансування соціальної інфраструктури в процесі бюджетної децентралізації. Економічний вісник Донбасу. 2017. № 1 (47). С. 4–12.
17. Огіньська А. Ю. Соціальний захист населення та фінансовий механізм його реалізації: теоретико-концептуальний зріз. Економіка та держава: науково-практичний журнал. 2018. № 4. С. 131-136.
18. Осіпова Л. В., Плахтій В. Г. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні: сучасний стан та перспективи. Проблеми економіки та політичної економії. 2018. № 1. С. 125–138.
19. Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.2003 № 966-IV. Втрата чинності від 01.01.2020, підстава – 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-15#Text>
20. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
21. Про затвердження Класифікатора соціальних послуг: наказ Міністерства соціальної політики України від 23.06.2020 № 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#Text>
22. Порядок організації надання соціальних послуг. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#n10>
23. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 року № 2811-XII. Редакція від 14.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text>
24. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2005 р. № 261. Редакція від 24.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2005-%D0%BF#Text>
25. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям. Закон України від 01.06.2000 № 1768-III. Редакція від 01.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text>
26. Про надання щомісячної грошової допомоги малозабезпеченій особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу, який за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за ним: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 серпня 2000 р. № 1192. Редакція від 13.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-2000-%D0%BF#Text>
27. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: Закон України від 16.11.2000 № 2109-III. Редакція від 01.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14#Text>
28. Офіційний сайт Міністерства фінансів України за відповідні роки. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/budget-policy>
29. Деякі питання оплати праці медичних та інших працівників, які безпосередньо зайняті на роботах з ліквідації гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.03.2020 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2020-%D0%BF#Text>
30. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 30.03.2020 № 540-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text>
31. Деякі питання оплати праці (грошового забезпечення) окремих категорій працівників, військовослужбовців Національної гвардії та Державної прикордонної служби, осіб рядового та начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, поліцейських, які забезпечують життєдіяльність населення, на період дії карантину, установленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, та протягом 30 днів з дня його відміни: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2020 № 375. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2020-%D0%BF#Text>
32. Методичні рекомендації розрахунку вартості соціальних послуг. Затверджено наказом Міністерства соціальної політики від 7 грудня 2015 № 1186. URL: <https://www.msp.gov.ua/files/sp/metre.pdf>

33. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/>
34. Пілотний проект «Розвиток соціальних послуг»: ОТГ мають можливість отримати кошти з державного бюджету (інфографіка). URL: <https://www.msp.gov.ua/news/19109.html>
35. Про внесення змін до порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реалізації пілотного проекту «розвиток соціальних послуг»: постанова кабінету міністрів України від 21 липня 2021 р. № 741. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/741-2021-%d0%bf#text>
36. Кривобок Ю. Соціальні послуги у системі соціального захисту: проблеми та перспективи вдосконалення в Україні. Політичний менеджмент. 2012. №1-2. С. 97-102.
37. Системи соціальних послуг в Україні. Звіт-моніторинг. URL: <https://bureau.in.ua/downloads/social-reform/reportua.pdf>
38. Пропозиції щодо реформування моделі фінансування соціальних послуг в Україні. URL: https://bureau.in.ua/downloads/news/2015-12-15/Model_finansuvannia.docx

References

1. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku [The Constitution of Ukraine of June 28, 1996]. Redaktsiia vid 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Platon. (2015). Gosudarstvo [The state]. M.: Akademicheskiiy projekt.
3. Aristotel. (2019). Politika [Politics]. Per. S. A. Zhebelyov; pod obschey red. A. I. Dovatura. M.: Izdatelstvo Yurayt. URL: <https://urait.ru/bcode/441529> (data obrascheniya: 22.07.2021).
4. Kochetkova L. N. (2008). Teoriya sotsialnogo gosudarstva Lorentsa fon Shteyna [Lorenz von Stein's theory of the welfare state]. Filosofiya i obschestvo – Philosophy and society, 3 (51). 69-79. URL: <https://www.socionauki.ru/journal/articles/130203/>
5. Parsons T. (1996). The Theory of Human Behavior in its Individual and Social Aspects. The American Sociologist, 27/4. 13-23. URL: <https://www.jstor.org/stable/27698796>
6. Bielievtsova Ya. S. (2011). Mekhanizm pidvyshchennia yakosti sotsialnykh posluh na rivni mistsevykh orhaniv vladly [The mechanism of improving the quality of social services at the level of local authorities]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. nauk z derzh. upr.: spets. 25.00.02 «Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia». Kharkiv.
7. Lytvynenko V. M. (2012). Sotsialni posluhy u sferi sotsialnoho zakhystu naselennia [Social services in the field of social protection]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk. Kharkiv.
8. Malofeev, I. V. (2012). Uslugi v sisteme sotsialnogo obsluzhivaniya naseleniya v usloviyah modernizatsii sotsialnoy sfery [Services in the system of social services in the modernization of the social sphere]: avtoref. dis. na soiskanie nauch. stupeni d-ra sotsiol. nauk. M.
9. Horbunova-Ruban S. O., Vitkovska I. M. Systema nadannia sotsialnykh posluh: suchasnyi stan [System of social services: current status]. URL: <https://periodicals.karazin.ua/socioprostir/article/view/15680>
10. Dubych K. V. Suchasna systema nadannia sotsialnykh posluh v Ukraini [Modern system of social services in Ukraine]. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=821>
11. Dubych K. V. (2015). Derzhavne upravlinnia sotsialnymy posluhamy: terminologichnyi analiz [Public administration of social services: terminological analysis]. Elektronnyi zhurnal «Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok», 3. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268616829.pdf>
12. Meshchan I. V. (2015). Sotsialne obsluhovuvannia yak skladova sotsialnoho zakhystu naselennia: sotsioloho-upravlinskyi aspekt [Social service as a component of social protection: sociological and managerial aspect]. Hrani, 8 (124). 71-76. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268616829.pdf>
13. Popok A., Hreba R. Systema sotsialnykh posluh v Ukraini: strukturno-funktsionalnyi vymir [The system of social services in Ukraine: structural and functional dimension]. URL: http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk16/fail/Popok,Greba.pdf
14. Rotar V. (2013). Suchasni pidkhody shchodo rozuminnia zmistu katehorii «sotsialni posluhy» [Modern approaches to understanding the content of the category «social services»]. Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia, 4. 116–119. URL: [file:///C:/Users/ASUS/Downloads/apdyo_2013_4_35%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/ASUS/Downloads/apdyo_2013_4_35%20(1).pdf)
15. Savchuk L. (2019). Reformuvannia systemy nadannia sotsialnykh posluh v Ukraini v ramkakh detsentralizatsii vladly [Reforming the system of social services in Ukraine in the framework of decentralization of power]. Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia, 2/7. 78–80.
16. Novikova O. F., Lohachova L. M. (2017). Osoblyvosti finansuvannia sotsialnoi infrastruktury v protsesi biudzhethnoi detsentralizatsii [Features of financing of social infrastructure in the process of budget decentralization]. Ekonomichnyi visnyk Donbasu, 1 (47). 4–12.
17. Ohinska A. Iu. (2018). Sotsialnyi zakhyst naselennia ta finansovyi mekhanizm yoho realizatsii: teoretyko-kontseptualnyi zriz [Social protection of the population and the financial mechanism of its implementation: theoretical and conceptual section]. Ekonomika ta derzhava: nauko-vo-praktychnyi zhurnal, 4. 131-136.
18. Osipova L. V., Plakhtii V. H. (2018). Finansove zabezpechennia sotsialnoho zakhystu naselennia v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektivy [Financial support of social protection in Ukraine: current status and prospects]. Problemy ekonomiky ta politychnoi ekonomii, 1. 125–138.
19. Pro sotsialni posluhy: Zakon Ukrainy vid 19.06.2003 № 966-IV [On social services: Law of Ukraine of June 19, 2003 № 966-IV]. Vtrata chynnosti vid 01.01.2020, pidstava – 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-15#Text>

20. *Pro sotsialni posluhy: Zakon Ukrainy vid 17.01.2019 № 2671-VIII* [On social services: Law of Ukraine of January 17, 2019 № 2671-VIII]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
21. *Pro zatverdzhennia Klasyfikatora sotsialnykh posluh: nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 23.06.2020 № 429* [On approval of the Classifier of social services: order of the Ministry of Social Policy of Ukraine dated 23.06.2020 № 429]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#Text>
22. *Poriadok orhanizatsii nadannia sotsialnykh posluh. Zatverdzheno postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 1 chervnia 2020 r. № 587* [The procedure for organizing the provision of social services. Approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of June 1, 2020 № 587]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#n10>
23. *Pro derzhavnu dopomohu simiam z ditmy: Zakon Ukrainy vid 21.11.1992 roku № 2811-XII* [On state assistance to families with children: Law of Ukraine of 21.11.1992 № 2811-XII]. Redaktsiia vid 24.10.2020.
24. *Pro zatverdzhennia Poriadku pryznachennia i vyplaty derzhavnoi sotsialnoi dopomohy osobam, yaki ne maiut prava na pensiiu, ta osobam z invalidnistiu i derzhavnoi sotsialnoi dopomohy na dohliad: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 2 kvitnia 2005 r. № 261* [On approval of the Procedure for appointment and payment of state social assistance to persons who are not entitled to a pension and persons with disabilities and state social assistance for care: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of April 2, 2005 № 261]. Redaktsiia vid 06.02.2021.
25. *Pro derzhavnu sotsialnu dopomohu malozabezpechenym simiam. Zakon Ukrainy vid 01.06.2000 r. № 1768-III* [On state social assistance to low-income families. Law of Ukraine of June 1, 2000 № 1768 – III]. Redaktsiia vid 01.07.2020.
26. *Pro nadannia shchomisiachnoi hroshovoi dopomohy malozabezpechenii osobi, yaka prozhyvaie razom z invalidom I chy II hrupy vnaslidok psykhichnoho rozladu, yakyi za vysnovkom likarskoi komisii medychnoho zakladu potrebuie postiinoho storonnoho dohliadu, na dohliad za nym: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 2 serpnia 2000 r. № 1192* [On providing monthly financial assistance to a low-income person living with a disabled person of group I or II due to a mental disorder, which according to the medical commission of a medical institution needs constant third-party care, for care: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of August 2, 2000 № 1192]. Redaktsiia vid 31.10.2020.
27. *Pro derzhavnu sotsialnu dopomohu invalidam z dytynstva ta ditiam-invalidam: Zakon Ukrainy vid 16.11.2000 № 2109-III* [On state social assistance to children with disabilities from childhood and children with disabilities: Law of Ukraine of 16.11.2000 № 2109-III]. Redaktsiia vid 24.09.2020.
28. *Ofitsiinyi sait Ministerstva finansiv Ukrainy za vidpovidni roky* [Official site of the Ministry of Finance of Ukraine for the relevant years]. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/budget-policy>
29. *Deiaki pytannia opłaty pratsi medychnykh ta inshykh pratsivnykiv, yaki bezposeredno zainiati na robotakh z likvidatsii hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoi koronavirusom SARS-CoV-2* : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.03.2020 № 246 [Some issues of remuneration of medical and other workers who are directly involved in the elimination of acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-CoV-2: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 23.03.2020 № 246].
30. *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy, spriamovanykh na zabezpechennia dodatkovykh sotsialnykh ta ekonomichnykh harantii u zviazku z poshyrenniem koronavirusnoi khvoroby (COVID-19) : Zakon Ukrainy vid 30.03.2020 № 540-IX* [On amendments to some legislative acts of Ukraine aimed at providing additional social and economic guarantees in connection with the spread of coronavirus disease (COVID-19): Law of Ukraine of 30.03.2020 № 540-IX].
31. *Deiaki pytannia opłaty pratsi (hroshovoho zabezpechennia) okremykh katehorii pratsivnykiv, viiskovosluzhbovtiv Natsionalnoi hvardii ta Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby, osib riadovoho ta nachalnytskoho skladu orhaniv i pidrozdiliv tsyvilnoho zakhystu, politseiskykh, yaki zabezpechuiut zhyttiedialnist naseleennia, na period dii karantynu, ustanovlenoho Kabinetom Ministriv Ukrainy z metoiu zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoi koronavirusom SARS-CoV-2, ta protiahom 30 dniv z dnia yoho vidminy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29.04.2020 № 375* [Some issues of remuneration (cash) of certain categories of employees, servicemen of the National Guard and the State Border Guard Service, members of the rank and file of civil protection bodies and units, police officers who ensure the livelihood of the population for the period of quarantine established by the Cabinet of Ministers in order to prevent the spread of acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-CoV-2 in Ukraine, and within 30 days from the date of its abolition: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 29.04.2020 № 375].
32. *Metodychni rekomendatsii rozrakhunku vartosti sotsialnykh posluh. Zatverdzheno nakazom Ministerstva sotsialnoi polityky vid 7 hrudnia 2015 № 1186* [Methodical recommendations for calculating the cost of social services. Approved by the order of the Ministry of Social Policy dated December 7, 2015, № 1186]. URL: <https://www.msp.gov.ua/files/sp/metrek.pdf>
33. *Detsentralizatsiia* [Decentralization]. URL: <https://decentralization.gov.ua/> (data zvernennia 30.05.2021).
34. *Pilotnyi proekt «Rozvytok sotsialnykh posluh»: OTH maiut mozhlyvist otrymaty koshty z derzhavnoho biudzhetu (infografika)* [Pilot project «Development of social services»: OTG have the opportunity to receive funds from the state budget (infographic)]. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/19109.html>
35. *Pro vnesennia zmin do Poriadku vykorystannia koshtiv, peredbachenykh u derzhavnomu biudzheti dlia realizatsii pilotnoho proektu «Rozvytok sotsialnykh posluh»: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 lypnia 2021 r. № 741* [On amendments to the Procedure for the use of funds provided in the state budget for the implementation of the pilot project «Development of social services»: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of July 21, 2021 № 741]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/741-2021-%D0%BF#Text>

36. Kryvobok Yu. (2012). *Sotsialni posluhy u systemi sotsialnoho zakhystu: problemy ta perspektyvy vdoskonalennia v Ukraini* [Social services in the social protection system: problems and prospects for improvement in Ukraine]. *Politychnyi menedzhment*, 1-2. 97-102.

37. *Systemy sotsialnykh posluh v Ukraini* [Systems of social services in Ukraine]. *Zvit-monitorynh*. <https://bureau.in.ua/downloads/social-reform/reportua.pdf>

38. *Propozytsii shchodo reformuvannia modeli finansuvannia sotsialnykh posluh v Ukraini* [Proposals for reforming the model of financing social services in Ukraine]. URL: https://bureau.in.ua/downloads/news/2015-12-15/Model_finansuvannia.docx

ДАНІ ПРО АВТОРІВ:

Баранник Лілія Борисівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри соціального забезпечення та податкової політики.

Факультет економіки, бізнесу та міжнародних відносин.

Університет митної справи та фінансів (УМСФ),

вул. Володимира Вернадського, 2/4, м. Дніпро, 49000, Україна

e-mail: baranniklb@gmail.com

orcid 0000-0001-9469-643X

Researcher ID: 57720030471

Корягіна Тетяна Вікторівна, кандидат наук державного управління, доцент, доцент кафедри соціального забезпечення та податкової політики.

Факультет економіки, бізнесу і міжнародних відносин.

Університет митної справи та фінансів,

вул. Володимира Вернадського, 2/4, м. Дніпро, 49000, Україна.

e-mail: koriagina1@i.ua

orcid 0000-0002-6756-2484

Researcher ID: 57203338998

Тараненко Вікторія Євгеніївна, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри соціального забезпечення та податкової політики.

Факультет економіки, бізнесу і міжнародних відносин.

Університет митної справи та фінансів,

вул. Володимира Вернадського, 2/4, м. Дніпро, 49000, Україна.

e-mail: vikitark@gmail.com

orcid 0000-0002-1326-7586

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ:

Баранник Лилия Борисовна, доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры социального обеспечения и налоговой политики.

Факультет экономики, бизнеса и международных отношений.

Университет таможенного дела и финансов,

ул. Владимира Вернадского, 2/4, г. Днепр, 49000, Украина

e-mail: baranniklb@gmail.com

Корягина Татьяна Викторовна, кандидат наук государственного управления, доцент, доцент кафедры социального обеспечения и налоговой политики.

Факультет экономики, бизнеса и международных отношений.

Университет таможенного дела и финансов,

ул. Владимира Вернадского, 2/4, г. Днепр, 49000, Украина.

e-mail: koriagina1@i.ua

Тараненко Виктория Евгеньевна, кандидат экономических наук, доцент, заведующий кафедрой социального обеспечения и налоговой политики.

Факультет экономики, бизнеса и международных отношений.

Университет таможенного дела и финансов,

ул. Владимира Вернадского, 2/4, г. Днепр, 49000, Украина.

e-mail: vikitark@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHORS:

Liliia Barannyk, Doctor of Economics, Professor, Professor of the Social Security and Tax policy Department, Faculty of Economics, Business and International Relations.

University of Customs and Finance. Volodymyra Vernadskogo str. 2/4, Dnipro 49000; Ukraine

e-mail: baranniklb@gmail.com

Tetyana Koriahina, Candidate of Public Administration, Docent, Associate Professor of the Social Security and Tax policy Department. Faculty of Economics, Business and International Relations.

University of Customs and Finance. Volodymyra Vernadskogo str. 2/4, Dnipro 49000; Ukraine